

Vorbereiding voor het gesprek met uw bank over de herbeoordeling van uw rentederivaat

De banken zijn op dit moment bezig met het uitvoeren van herbeoordelingen van alle lopende rentederivaten bij het MKB en verwachten dit eind 2015 te hebben afgerond. Als u een rentederivaatcontract bij een bank heeft of had uitstaan kunt u binnenkort worden uitgenodigd voor een gesprek. Deze brochure biedt u de mogelijkheid om uzelf op zorgvuldige wijze op dit gesprek voor te bereiden.

Aanleiding

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft de dienstverlening van banken bij rentederivaten aan het niet-professionele midden- en kleinbedrijf (MKB) onderzocht. De belangrijkste conclusie uit dit onderzoek is dat banken deze dienstverlening moeten verbeteren. De AFM heeft daarom de banken opgeroepen om alle lopende derivaten bij het niet-professionele midden- en kleinbedrijf ('MKB') opnieuw te beoordelen. Hierbij dienen de banken aan de hand van bestaande, wettelijke normen te controleren of er sprake was van een passende en zorgvuldige dienstverlening. Ook moeten de banken waar nodig oplossingen bieden.

Waarom nu deze brochure?

In deze brochure staan de belangrijkste vragen met betrekking tot rentederivaten en de bijbehorende dienstverlening weergegeven. Als voorbereiding op uw gesprek met de bank kunt u deze vragen doorlopen en voor uzelf nagaan in hoeverre deze van toepassing zijn op uw situatie. Op deze manier kunt u op zorgvuldige wijze voorbereid het gesprek met de bank aangaan. Voor meer algemene informatie over rentederivaten verwijzen wij naar de AFM-brochure rentederivaten. Ook is aan dit document een bijlage toegevoegd waarin een nadere toelichting staat op enkele van de onderstaande vragen.

Als u bij het afsluiten van het rentederivaat werd bijgestaan door een accountant of andere externe partij, is het verstandig om deze partij uit te nodigen voor het gesprek met de bank en de voorbereiding daarop.

Let op: Hoewel deze vragen volgens de AFM de meest belangrijke vragen zijn, kan het zijn dat ook andere vragen voor u relevant zijn.

De vragen die hieronder staan zijn wellicht niet altijd even gemakkelijk te beantwoorden. Als u het antwoord niet (meer) weet, is het van belang om deze aan uw bank te stellen.

Belangrijke aspecten ten tijde van afsluiten van het derivaat

1. Wilde u een lening met een vaste rente of variabele rente? Wilde u uw renterisico van uw lening zelf afdekken of was dit een voorstel of voorwaarde vanuit de bank? Wilde u uw renterisico destijds geheel of slechts gedeeltelijk afdekken, en staat dit vastgelegd in een document?
2. Sluit uw rentederivaat aan bij de door u destijds uitgesproken behoeftes? Heeft de bank destijds ook voldoende informatie over deze behoeftes ingewonnen?
3. Heeft de bank u destijds alternatieve producten aangeboden of deze met u besproken? [Zie bijlage.](#)
4. Heeft de bank u na het afsluiten en gedurende de looptijd van het derivaat aanvullende documentatie verstrekt of de overeenkomsten met betrekking tot het derivaat aangepast? Zo ja, welke documenten of overeenkomsten? En waarom?

Administratieve onjuistheden

5. Lopen de aflossingen van het rentederivaat gelijk aan die van de afgedekte lening?
6. Komen de rentetypes van het rentederivaat en de afgedekte lening overeen? [Zie bijlage](#)
7. Heeft u bovengenoemde administratieve onjuistheden zelf opgemerkt of zijn deze gedurende de looptijd van het derivaat door de bank zelf geconstateerd?

Aansluiting product bij de financiering

8. Is gedurende de looptijd van het rentederivaat sprake geweest van een overhedge waardoor u te veel rente heeft betaald? Was deze overhedge al bij aanvang van het product aanwezig of te verwachten? Heeft de bank u hier destijds op gewezen en voor gewaarschuwd? [Zie bijlage.](#)
9. Als er tijdens de looptijd van het derivaat sprake is geweest van een overhedge, is deze overhedge ontstaan doordat er extra is afgelost op afgedekte leningen?
  - Waarom bent u destijds extra gaan aflossen? Was dit bijvoorbeeld een voorwaarde vanuit de bank?
  - Heeft u de bank geïnformeerd dat u (een) extra aflossing(en) wilde doen?

- Heeft de bank u destijds of bij aanvang van het rentederivaat gewezen op de mogelijke gevolgen van deze extra aflossingen?
10. Was bij het afsluiten van uw rentederivaat al sprake van een getekend financieringscontract? Als er nog geen sprake was van een getekend financieringscontract, waarom is het rentederivaat destijds dan toch afgesloten? Heeft u uw derivatencontract getekend voordat het derivaat daadwerkelijk van start ging (*forward starting swap*)? Waarom is hier destijds voor gekozen?
11. Op wat voor een onderliggende lening heeft u uw rentederivaat afgesloten? Er zijn financieringen die een minder zeker karakter kennen, voorbeelden hiervan zijn bouwdepots en rekening courant financieringen. Als uw derivaat is afgesloten op een financiering met een minder zeker karakter, waarom is hier destijds voor gekozen? Heeft de bank u de risico's hiervan uitgelegd?

Informatievoorziening over renteopslagen

12. Heeft u gedurende de looptijd van het rentederivaat te maken gehad met een door de bank opgelegde verhoging van de debiteurenopslag? Als ja, bent u voor of tijdens het afsluiten van het rentederivaat door de bank duidelijk geïnformeerd over de debiteurenopslag? [Zie bijlage.](#)
13. Als u de destijds ontvangen documentatie doorleest, is het dan voldoende duidelijk dat een debiteurenopslag kan worden toegepast of gewijzigd gedurende de looptijd van het derivaat? Is door de bank de indruk gewekt dat door het rentederivaat de rentelasten vast en onveranderlijk waren gedurende de looptijd van het rentederivaat? Heeft u nog documenten (presentatie, brochure, brief of e-mail) waaruit dit blijkt?

Complexe producten

14. Heeft u een niet standaard (plain vanilla) rentederivaat? Begreep u dit product destijds en paste het bij uw behoefte? Waarom heeft u destijds voor dit product gekozen en niet voor een plain vanilla rentederivaat? [Zie bijlage.](#)

Negatieve waarde op het rentederivaat

15. Is er gedurende de looptijd een negatieve waarde ontstaan op het rentederivaat? Bent u hier destijds voldoende over geïnformeerd? Is de negatieve waarde gedurende de looptijd van het rentederivaat aanleiding geweest voor de bank om aanvullende maatregelen te nemen, zoals bijvoorbeeld het vragen van extra zekerheden? [Zie bijlage.](#)

Geleden schade als gevolg van het rentederivaat

16. Heeft u schade geleden als gevolg van het rentederivaat? Waaruit bestaat deze schade?
[Zie bijlage.](#)

Tot slot

De bank dient u voor of na het revisiegesprek schriftelijk te informeren over de uitkomst van de herbeoordeling en de eventueel aangeboden oplossing. Dit is voor u van belang om uw eigen afwegingen te kunnen maken of u met dit aanbod akkoord gaat, of dat u bezwaar wilt maken tegen de herbeoordeling en geboden oplossing.

Disclaimer

Deze tekst in dit document is zorgvuldig samengesteld en informatief van aard. U kunt hier geen rechten aan ontleen. De AFM is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen die zijn ontstaan of zijn ondernomen naar aanleiding van tekst in dit document.

Bijlage: voorbereiding voor het gesprek met uw bank over de herbeoordeling van uw derivaat

Belangrijke aspecten ten tijde van afsluiten van het derivaat

3. Voorbeelden van alternatieve producten zijn bijvoorbeeld een langlopende lening met vaste rente of een Euribor lening met een rentecap.

Benodigde administratieve aanpassingen

6. Voorbeeld van een verschil in rentetypes: het rentederivaat heeft een 1-maands Euribor rente en de afgedekte lening heeft een 3-maands Euribor rente. Deze verschillen kunnen mogelijk in uw nadeel zijn en dienen door de bank te worden aangepast.

Aansluiting product bij de financiering

8. Een *overhedge* situatie kan ontstaan wanneer het bedrag van het rentederivaat hoger is of de looptijd langer is dan die van de afgedekte lening. U betaalt dan mogelijk nu of in de toekomst teveel rente.

De *forward starting* renteswap is een gewone renteswap die pas op een toekomstige datum van start gaat.

Informatievoorziening over renteopslagen

12. De bank hanteert een variabele debiteurenopslag voor kredietrisico. Daarnaast kan de bank een liquiditeit of markttoeslag toepassen. Deze opslagen betaalt u bovenop uw vaste rente. Een wijziging in de opslagen heeft daarom ook een wijziging in uw totale financieringskosten tot gevolg.

13. Het is belangrijk dat de informatieverstrekking vanuit de bank over de variabele debiteurenopslag ten tijde van het afsluiten van het derivaat tijdig is verstrekt en voldeed aan de norm 'correct, duidelijk en niet misleidend'. De gevolgen van een mogelijke verhoging van de variabele debiteurenopslag dienen in de informatieverstrekking duidelijk naar voren te komen.

Complexe producten

14. Naast plain vanilla producten, zoals de renteswap en rentecap, bestaan er ook meer complexe vormen van rentederivaten. Bij complexe rentederivaten is het vaak lastiger om vooraf de waardeontwikkeling van het derivaat gedurende de looptijd in te schatten.

Negatieve waarde op het rentederivaat

15. Informatieverstrekking vanuit de bank dient te voldoen aan de norm 'correct, duidelijk en niet misleidend'. Als de bank ten tijde van afsluiten van het rentederivaat een te gunstig beeld heeft geschetst van de mogelijke uitkomsten zijn de negatieve scenario's mogelijk onderbelicht gebleven. Dit kan er toe hebben geleid dat u als klant onverwacht met tegenvallers bent geconfronteerd. Bijvoorbeeld wanneer u een rentederivaat met een negatieve marktwaarde voor het einde van de looptijd wilde of moest beëindigen. Het soort oplossing dat nodig is als gevolg van gebrekkige informatieverstrekking hangt af van individuele omstandigheden.

Geleden schade als gevolg van het rentederivaat

16. Als u schade heeft geleden als gevolg van uw rentederivaat is het belangrijk om aan te kunnen tonen waaruit deze schade bestaat en hoe deze schade is ontstaan. Het soort oplossing dat nodig is hangt af van individuele omstandigheden. Als de schade aantoonbaar het gevolg is van gebrekkige dienstverlening of informatieverstrekking vanuit de bank, dan kan een (financiële) compensatie voor de hand liggen.